
Recenzje i sprawozdania z książek • Book Reviews and Reports

Polityka społeczna wobec osób niepełnosprawnych. Drogi do integracji. Pod redakcją J. Mikulskiego i J. Auleytnera. Warszawa: Wyższa Szkoła Pedagogiczna Towarzystwa Wiedzy Powszechnej w Warszawie 1996 ss. 230.

Badania nad podstawowymi uwarunkowaniami społecznymi i środowiskowymi sytuacji osób niepełnosprawnych są w ostatnich latach przedmiotem zainteresowania wielu ośrodków. Pozarządowe organizacje europejskie podejmują wciąż szereg inicjatyw zmierzających do lepszej integracji tej grupy ludzi, w większości krajów nadal wyobcowanych ze środowiska i pozostawionych własnemu losowi.

Stąd wypływa konieczność uwzględnienia w planach działania różnych resortów problematyki potrzeb tej grupy obywateli i dostarczenia programów mających na celu przyjsię im z efektywną pomocą. Książka pod red. J. Mikulskiego i J. Auleytnera wychodzi naprzeciw tym postulatom, dostarczając czytelnikowi dobrze przygotowanego zbioru informacji związanych z szeroko ujmowanymi zagadnieniami polityki społecznej, rozpatrywanymi na tle ostatnich przemian ekonomicznych w naszym kraju.

Książka składa się z czterech części, a poszczególne rozdziały zostały opracowane przez wybitnych ekspertów w różnych dyscyplinach mających związek z sytuacją osób niepełnosprawnych. Wydaje się, że tak obszerny zakres problematyki z konieczności musi się łączyć ze stosunkowo pobieżnym i dość wycinkowym jej potraktowaniem. Jednakże autorzy poszczególnych rozdziałów potrafili się ustrzec przed spłyconym i ogólnikowym zaprezentowaniem omawianych treści, dostarczając interesujących i cennych danych, które mogą z jednej strony stanowić materiał dla rozmaitych praktycznych rozwiązań, a z drugiej – ułatwić decyzje w zakresie modyfikowania niektórych przepisów prawnych, dostosowując je do potrzeb osób niepełnosprawnych.

W omawianej dziedzinie wiele nieporozumień gromadzi się wokół podstawowych kwestii, do których m.in. należy sprawa definicji osoby niepełnosprawnej. W ramach istniejących struktur Wspólnoty Europejskiej wielokrotnie podejmowano próby rewizji i modyfikacji niektórych definicji i określeń odnoszących się do niepełnosprawnych. Wario, jak się wydaje, uwzględnić je w pracach legislacyjnych porządkujących dotychczasowe normy i standardy w tych krajach, które wchodzą już do tej Wspólnoty lub przygotowują się do wejścia do niej. Adam Kurzynowski w rozdziale omawiającym główne zasady i możliwości działań w zakresie polityki społecznej w sposób wyczerpujący i pogłębiony przedstawia te prace nad definicją, które były udziałem grupy ekspertów powołanej przez Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych.

Definicja ta ma ogromne znaczenie dla konkretnych działań w zakresie orzecznictwa, przyznawania świadczeń, kierowania do różnych programów rehabilitacji. Ostatnio wspomnia-

ne prace realizowane przez Wspólnotę Europejską idą w kierunku zwiększenia pomocy ze strony państwa i uwzględniania w tej definicji tych elementów, które podkreślają konieczność stworzenia takich warunków środowiskowych, psychologicznych, społecznych i ekonomicznych, aby osoby niepełnosprawne mogły łatwiej przezwyciężyć bariery stojące na drodze do pełnego przystosowania do życia i pełnienia rozmaitych ról społecznych. Jest możliwe też, że – zgodnie z najnowszymi tendencjami rozszerzania zakresu usług – do grupy osób niepełnosprawnych zostaną włączeni chorzy na AIDS oraz nosiciele wirusa HIV, co z konieczności doprowadzi do zwiększenia środków na pomoc dla różnych programów rehabilitacyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem tworzenia ośrodków specjalistycznych opartych na inicjatywach lokalnej społeczności.

W związku z tymi oraz innymi jeszcze postulatami, coraz wyraźniej formułowanymi w rozwiniętych gospodarczo krajach europejskich, nasza polityka społeczna musi zmodyfikować swe dotychczasowe formy i zasady działania. Wydaje się, że omawiana książka wychodzi w sposób skuteczny naprzeciw tym nowym wyzwaniom i jeśli nie rozstrzyga jeszcze do końca różnych problemów, to je sygnalizuje i omawia w sposób inspirujący do dalszych poszukiwań. Przykładem tego może być rozdział opracowany przez Jerzego M i k u l s k i e g o, omawiający strategię rozwoju procesu zatrudniania niepełnosprawnych i prezentujący własny model działań strategicznych w tym zakresie. Można dostrzec w proponowanych przez Autora rozwiązaniach docenienie istotnych wpływów środowiskowych i kontekstu sytuacyjnego, co pozostaje w zgodzie z nowymi tendencjami zarysowującymi się w rezolucjach i dokumentach przysyłanych do naszego kraju z różnych agend Wspólnoty Europejskiej.

Wydaje się, że omawiana książka może przynieść duże korzyści także w kształceniu kadry dla potrzeb rozmaitych programów rehabilitacji oraz dostarczyć cennych inspiracji wszystkim tym instytucjom w naszym kraju, które zajmują się problematyką osób niepełnosprawnych.

Tadeusz Gałkowski
Uniwersytet Warszawski